

En fødseldagsgave fra Holger Drachmann 1894

Af Per Hofman Hansen. 4. september 2013 - perhofman@gmail.com

Holger Drachmann: Fanø Nordsøbad med badevogne, Villa Bellevue, Strandhotellet, musikpavillonen og Kurhotellet. 1894. Olie på pap. 17 x 23,2 cm.

Med dedikation fra Drachmann: *Til Lykke med Dagen! Fanø 13. Juni 94. Holger Drachmann.*

I hvilken anledning ønsker Holger Drachmann til lykke?

Kan det være i anledning af indvielsen eller årets åbning af Nordsøbadet eller er det en fødseldagslykønskning?

Under læsningen af de mange breve, som Holger Drachmann under opholdene på Fanø skrev til sin muse Edith (Amanda Nielsen) i Hamborg, er der især ét navn, der går igen flere gange. Det er navnet på den driftige, tidligere skipper og kaptajn, men nu direktør ved Fanø Nordsøbad Hans Morten Rødgaard. I fire breve fra oktober 1893 omtaler Drachmann ham:

- “Her er saadan en udmærket Søkaptein [Rødgaard], som jeg er bleven adresseret til”.
- “I morgen vaagner jeg op til en lille ”stille” Fødselsdag [Drachmann har fødselsdag den 9. oktober] - her paa Fanø. Men ikke her paa Hotellet, thi jeg er atter husvild og maa i aften snøre min Ransel og begive mig hen til den elskværdige Kaptejn Rødgaard – begrundet i ”Dansebal” paa Hotellet.”
- “Naar jeg gaar her for at nyde Gæstfrihed hos Øens Matador, Kapt. Rødgaard – en meget

elskværdig Familie forresten – saa finder jeg Kongen og Dronningens Buster i Dagligstuen”.

Se større uddrag af brevene sidst i dette dokument.

I Drachmanns essay “Fanø, o Fanø – “ trykt i tidsskriftet Tilskueren juli-august 1894 omtales kaptajn Rødgaard således: “Jeg skulle indfri mit løfte, synge dig en sang, du lille fredelige ø, med dit hvide flyvesand, din grønne bølge, dit blå hav, dine frugtbare græsgange og din øde hede.

Jeg kunne fristes til at synge den som en “selskabssang” - til ære for det gæstfri hjem, hvori jeg var optaget mere som et medlem af familien end som en tilfældig fremmed.

Kun frygter jeg for at sætte mine fortræffelige værtsfolk - kaptajn R., hans hustru og datter - i forlegenhed. Thi foruden mange andre dyder af den slags, som nu måske kun findes på sådanne små idylliske øer, syntes de mig at besidde den allersjældneste moderne dyd: beskedenhed. Og hvorledes ville deres beskedenhed stille sig ved at se deres daglige levevis, fordringsløst og fint, tilbageholdent og åbent, besunget i en avis eller et tidsskrift?

De ville muligvis tænke: det kan være rart nok til en afveksling at have en sådan farende fugl her i hjemmet - men hvorfor skal han indvi hele verden i sin fornøjelse over at have haft det lidt godt hos os?

Og de andre kaptajner - deres koner og døtre - ville de ikke føle sig tilsidesatte?

Eftersom gæstfrihed og venlig imødekommen så at sige betragtes som en selvfølgelig sag på Fanø. Lykkelige lille land!

Så gemmer jeg sangen; der kommer nok en lejlighed, hvor den af sig selv bryder sig vej måske ved næste besøg.

Thi her var godt at være.”

Desværre omtales Rødgaard ikke i nogle af brevene fra 1894. Men på en hjemmeside om slægten Rødgaard <http://www.geni.com/people/Hans-Rødgaard/4593837> fremgår det, at Rødgaard var født i 1841 og ikke som flere kilder anfører 1840.

Fra Rigsarkivets hjemmesider er der adgang til stort set alle danske kirkebøger, og i Nordby Sogns kirkebog for årene 1830-1858 dukker på side 33 den 13. juni 1841 den nyfødte Hans Morten Rødgaard op. Af oversigten samme sted fremgår det, at en af fadderne var gårdmand Anders Hansen Rødgaard; her har vi med andre ord Hans Mortens efternavn.

33	Født e	
6	den 13. Juni 1841	Hans Morten Rødgaard
		7. Kirkens 5te Søndag efter Trinit. den 11. Juli.

Nordby Sogns kirkebog 1830-1858

1841 side 31: Fødte Mandkøn:

Født den 13. juni 1841: Hans Morten Rødgaard.

Døbt i kirken 5te søndag efter Trinitatis, den 11. juli.

Forældre:

Gårdmand Morten Jensen Hansen og hustru Kirsten Andersdatter i Byen.

Faddere:

Gårdmand Anders Hansen Rødgaard og hustru Anne Marg. Jensdatter. Pigen Anne Cathrine Jensdatter. Gårdmand Niels Iversen. Ungkarl Jens Morten Jepsen.

Drachmanns billede af Nordsøbadet er med andre ord en fødselsdagsgave til Rødgaard vel som tak for god behandling og logi.

Uddrag af Holger Drachmanns breve fra Fanø til hans muse Amanda (Edith) i Hamborg

Fanø, Tirsdag Aften d. 3. Okt. 1893

Min egen Elskling.

Nu Kl. 7 kom den lille Damper ovre fra Esbjerg med Posten – Brev fra Amanda – og om en halv Time gaar det lille Uhyre igen med Posten ... altsaa er der ingen Tid til et Brev, men blot til nogle kærlige Linjer.

Det var rigtignok godt at dit lille Brev kom nu, Hjærtenskær. Jeg gik og var saa ked over din Forkølelse og din Uforsigtighed – Du kan jo nemlig ikke skaane Dig. Og her er saadan en udmærket Søkaptajn [Rødgaard], som jeg er bleven adresseret til – en bomstærk Fyr – og han er alligevel bleven saa svært medtaget af en Forkølelse, at han maa krybe i seng og ligge og gispe – jeg kommer lige fra ham.

Fanø, Søndag Aften d. 8. Okt. 1893

Min lille Elskede!

Altsaa imorgen vaagner jeg op til en lille ”stille” Fødselsdag [Drachmann har fødselsdag den 9. oktober] - her paa Fanø. Men ikke her paa Hotellet, thi jeg er atter husvild og maa i aften snøre min Ransel og begive mig hen til den elskværdige Kaptejn Rødgaard – begrundet i ”Dansebal” paa Hotellet. Man er unægtelig en lille Smule som en Hund i et Spil Kegler, naar ”Nerverne” ikke er i den Orden, hvori de forefindes hos den unge, sunde, livsglade og livskække Amanda.

...

Og saa var jeg forresten husvild hele Dagen – og har flakket om – og har længtes lovlig meget efter min fuldtro Hjærtensven og nu drager jeg altsaa hen til den brave Søkaptejn [Rødgaard] og haaber, at han ikke vil være altfor snaksom – saa at jeg kan komme tidlig i seng.

Thi, jeg er ligesom Du, min egen lille kyske Brud; jeg længes mest efter at ligge i min Visselul – og tænke! Og tankerne søger hen til stille, gode, fine Zoner, hvor de gode Magter bor – og hvor min lille Amanda har et kært og opmuntrende Ord for mig.

Og saa vaagner jeg altsaa imorgen – og gratulerer mig selv til at gaa i mit 48de. Men nu vil jeg blot bede Dig i aften om at sende mig min Selskabskjole – helst med ”Ridderkorset” paa; thi jeg har halvt om halvt lovet at holde en Oplæsning her paa Lørdag eller Søndag. Men hvis Du ikke kan komme til min Kjole, saa send mig i hvert Fald min sorte Frakke.

Fanø. Søndag 15 Okt. 1893

Mit eget søde lille Hjærte.

Jeg haaber Du fik mit (lidt længere) Brev fra Esbjerg og Ørepenge. Disse to, tre sidste Dage - og særlig denne Søndag idag - har været af en Længde og en Kedsommelighed, som i Grunden ikke lader sig beskrive. Og Luften tung, blygraa, vindstille, med sivende Regn - og nu er der igen Bal her paa Hotellet og jeg maa atter rykke ud hen til Skibskaptejnen [Rødgaard] -men navnlig Vejret er det værste. Bliver det saaledes ved nogle Dage endnu, saa kommer jeg og hjælper Dig med Flytningen, Hjærtenskær, jeg gør! Thi her kan jeg intet bestille -ikke engang gaa Ture, da alle Veje er bundløse. Nej, lille kære søde gode rare Hjærte, der er Grænser for Landlivet.

...

Fanø. Tirsdag 17 Okt. 1893

Mit eget kære lille Hjærte.

Skal jeg hyle? Nej, lader heller være - skøndt dette Vejr og denne Forkølelse kunde give Anledning nok. Jeg vil med din anpriste "englelige" Taalmodighed vente paa at begge Dele skal blive bedre.

Og saa vil jeg forøvrigt snart komme til Dig - som jeg skrev igaar -ligesaa snart jeg faar nogle Ørepenge tilsendt et eller andet Sted fra (man forhaster sig ikke) - og saasnart min Forkølelse er bragt nogenlunde ned paa et Rejse-Niveau. Thi her fra dette "Sommerhotel", med dette evindelige raa-kolde, fugtige og nu stormende Vejr, bliver jeg ikke bedre!

Og naar jeg gaar her for at nyde Gæstfrihed hos Øens Matador, Kapt. Rødgaard - en meget elskværdig Familie forresten - saa finder jeg Kongen og Dronningens Buster i Dagligstuen og 4 (fire) Salmebøger paa det opslaaede Stueorgel. Man er loyal og man er gudfrygtig paa denne .

Rødgaards biografi

<http://www.geni.com/people/Hans-Rødgaard/4593837>

Uddrag af nekrolog i "Fanø Ugeblad" 31. maj 1902 ved hans død 29. maj 1902:

Direktør H. Rødgaard. Kaptajn Rødgaard stammede fra "Byen" (den såkaldte Rødgaarden), hvor hans fader var landmand og hvorfra så mange dygtige børn er udgået. Ved 14 års alderen kom han til søs, og som en rask gut sejlede han med forskellige nationers skibe, indtil 1862, da han en nat i Hartlepool forlod en amerikansk bark, for derefter at rejse hjem og tage styrmandseksamen; i 1863 var han til orlovs og med i 1864, altså våbenbroder fra den tid. Rødgaard blev tidlig skibsfører, men de små forhold passede ham ikke, så han tog engelsk eksamen, og snart havde han et engelsk dampskib at føre. Her var han rigtig på sin plads, og som en dygtig mand vandt han snart sine rederes tilfredshed og anerkendelse. I 1889 forlod Rødgaard søen, for at blive medstifter af Fanø Nordsøbad. Han var stedets øverste leder indtil 1901, da hr. Kapff tog over.

Olaf Lassen: Badestedet Fanø igennem 50 år 1890-1940. 1955. Fotografisk optryk 1996.

Side 39: Om indvielsesfesten (22. juni 1892), om hvilken der igennem tiderne gik mange frasagn, er der meget lidt at finde i datidens aviser. Drachmann var mellem gæsterne og sang Fanøs pris. Ved kaffen fik han og Peder Nansen (Drachmanns og Gyldendals forlægger) hver overrakt et skøde på en lille grund ved badet. Hele selskabet bestyrelse var nærværende, heriblandt Sigmund Weisz og kaptajn Hans Rødgaard. Om Rødgaard i øvrigt se siderne 25, 28 30, 31, 32, 36, 39, 45, 48, 49, 50 og 51.

Bankier Weisz på banen

Kaptajn H. Rødgaard, der meget nøje kendte datidens politiske strømninger, rejste først til England for at søge kapital. Det lykkedes ikke. Igennem skibsreder J. C. Greibe, der var født på Fanø, kom Rødgaard i Forbindelse med bankier Sigmund Weisz. Weisz var østriger, men drev en meget stor bankforretning i Hamburg og havde derigennem forbindelse med Hamburgs store handelsfyrster. Han var på dette tidspunkt selv meget velhavende.

<http://www.mitfanoe.dk/index.php/da/fanos-historie/badevaesen-pa-fano/1125-badestedet-fano-gennem-50-ar-1890-1940/800-den-spaede-start-pa-fano-bad>

Georg Brandes: Fanø Nordsø-Bad. Politiken 20.maj 1894.

<http://www.albus.dk/fanoe/brandes/fanoebad1894.html>

Jeg henviser også til min bog:

Holger Drachmann på Fanø. Skildret i malerier, skitser, breve, rejsebeskrivelser, digte og samtidige dokumenter. Udgivet af Fanø Kunstmuseum, 2015. ISBN 978-87-993729-1-1

Per Hofman Hansen